

Bomen worden te vaak niet oud genoeg

Door 'natuurvervaging' zijn wij bomen gaan zien als producten die je naar believen kunt verwijderen of verplaatsen. Dat is jammer: bomen zijn essentieel voor onze gezondheid en ons algehele welbevinden.

Opinie
Thomas van Slobbe

Ik vind bomen altijd een feestje waard en de betrokkenheid bij de Nationale Boomfeestdag van ruim 100.000 kinderen in het hele land maakt deze dag al helemaal bijzonder. Toch kunnen we ons, in alle oprechtheid, afvragen wat we precies vierden afgelopen woensdag. En: hoe lang we dit nog zullen doen. Want laten we eerlijk zijn: zijn bomen ons ook niet heel vaak tot last?

Vroeger waren bomen belangrijk omdat ze hout leverden voor verwarming, voor gereedschap en als bouw materiaal dienden. Onmisbaar in onze strijd om het bestaan. Die tijd ligt gelukkig achter ons. De vooruitgang heeft ons minder afhankelijk van de natuur gemaakt. We zijn beschermd tegen weer en wind. Techniek brengt veel gemakken met zich mee. Ik acht de kans groot dat niemand zich dag in dag uit, in kou en ontij, genoodzaakt ziet met een hakbijl door de moeder het land op te gaan om hout te sprokkelen voor de keukenkachel. Laten we daar ook niet te romantisch over doen. Al te sterke afhankelijkheid van de natuur is geen pretje.

Anno 2013 staan bomen ons vaak in de weg. Onlangs was ik betrokken bij een buurtonderzoek. De vraag was wat voor bomen de mensen in hun straat wilden. De overgrote meerderheid van de bewoners bleek het liefst geen enkele boom te willen. Dat ging immers ten koste van parkeerplaatsen. En de bomen gaven toch maar troep.

Zelfs bomen die wel door de buurt worden gekoesterd worden zelden oud. Vroeg of laat komt er bijna altijd wel een moment dat ze moeten worden gekapt, verplaatst, vervangen. Er is geen oerbos in ons land. En zogenaamde 'veteranenbomen' zijn een zeldzaamheid.

Dit hangt samen met een samenlevingsbrede ontwikkeling die zich het beste laat omschrijven als 'natuurvervaging'. Onze als vanouds

ambivalente houding ten opzichte van natuur - die we zowel willen overwinnen als koesteren - wordt in toenemende mate gekleurd door het feit dat bijna niets meer echt natuurlijk is. Alles - de groenten die we eten, het landschap waar we wonen en zelfs het klimaat dat wind en weer bepaalt - is technisch, chemisch of virtueel gemanipuleerd. Hierdoor verliezen woorden als 'natuurlijk' en 'natuur' in rap tempo aan betekenis.

Want zeg nou zelf: borstvergroting, een pacemaker, een kunstheup of een bril. Als we zelfs geen problemen hebben met technische ingrepen in ons eigen lichaam, welke waarde hechten we dan nog aan het begrip natuurlijk?

De meeste mensen kunnen zich goed in deze natuurvervaging vinden. Het is de prijs van de vooruitgang, die vaak blijmoedig wordt betaald. Dat neemt niet weg dat we met z'n allen toch ook een beetje 'hechten aan het echte'. Een beetje 'terug naar de natuur'. In eigen tuin, in het parkje om de hoek of op vakantie: zo lang het maar leuk blijft.

Dat is de trend. Dat is de richting waarin onze samenleving zich ontwikkelt. De stroom. Een van de versnellingen in de rivier die men vooruitgang noemt. En midden in die rivier staat een boom. Een oude boom, kronkelig, getekend door het leven, de bast gekneusd, de takken gebogen, gebroken en weer opgebloeid.

Het is de boom van onze droom. De droom van onze kinderen. Hier in Nederland. In Afrika. In Brazilië. In Japan. Unesco, de VN-organisatie voor onderwijs, wetenschap, cultuur en communicatie, heeft wereldwijd kinderen gevraagd een tekening te maken van de wereld zoals zij die zien. Zoals zij die wensen. En bijna alle kinderen tekenden hetzelfde. Dat is heel opmerkelijk. In alle delen van de wereld: een huis, een man, een vrouw, een kind, een vogel of een vlinder. En een boom. Altijd weer een boom.

Waar de bossen - door verstedelijking, vooruitgang en vervaging - uit onze wereld dreigen te verdwijnen, waar veel bomen producten zijn die

De verzwakte 234 jaar oude beuk achter Lindestede in Wolvega werd gisteren gekapt. Ervoor in de plaats komt de boom die nu nog op het Van der Sandeplein staat en daar niet in de plannen past. Zo verwordt de boom tot een product. Foto: Frans Andringa

je kunt oppakken en wegzetten zoals het uitkomt, staan de bomen in onze verbeelding nog fier overeind.

Deze boom heeft, zo op het eerste gezicht, niets te maken met de praktijk van alledag. Het is de boom uit onze sagen, onze mythen, uit de heilige teksten van bijna elke religie. De Yggdrasil. De levensboom. De wereldboom. Wellicht zelfs de boom uit het paradijs. Het is de boom uit onze kinderjaren. De takken voor het slaapkamerraam. In de schemering, vlak voor het slapengaan. Aan het tuinpad van mijn vader.

Het is opmerkelijk dat deze boom ook in moderne cultuuruitingen zo prominent aanwezig is. In de films van deze tijd. De kaskraker *Avatar* van James Cameron, waar de boom als symbool van het goede het doelwit van de vijand wordt. Of *Lord of the Rings*, het driedelig epos waarin het reisgenootschap van Frodo en de zijnen de kwade krachten moet verslaan. Ook in deze film herkent men de boosdoeners aan het feit dat ze bomen uit de grond rukken.

En wat te denken van het hondje Idéfix, in de beroemde stripverhalen van Astérix en Obélix. Idéfix barst iedere keer in huilen uit als er een boom wordt omgehakt. En alle lezers voelen met hem mee.

Zo dreigt er een kloof te ontstaan tussen onze uiterlijke wereld, onze redelijke, geordende, bestuurde samenleving en de wereld van de

Idéfix barst iedere keer in huilen uit als er een boom wordt omgehakt. En alle lezers voelen met hem mee

droom en ons verlangen. Misschien is de Boomfeestdag daarom wel een viering van het feit dat de boom uit onze dromen vandaag de kop uit het zand opheft en zich in *real life* laat zien. In het echte leven, waar naast de droom van schoonheid, wildheid en natuur ook dromen van welvaart en gemak van zich doen spreken. Een viering van het feit dat het beeld van alle kinderen van deze wereld, zoals dat door Unesco wordt getoond, bestaansrecht heeft, opdat ook onze kinderen voelen dat, ten diepste, de wereld klopt.

Het is natuurlijk van belang dat bomen ook in tal van andere opzichten bijdragen aan de kwaliteit van onze samenleving. Ik noem er een paar. Neem 'bomen en gezondheid'. Gezondheid is voor ieder mens belangrijk. Bovendien, al is het maar vanwege de voortdurende

stijging van de zorgkosten, ook politiek en maatschappelijk erg actueel. En de wetenschappelijke bewijzen dat natuur bijdraagt aan gezondheid stapelen zich in ras tempo op. Natuurbeleving beperkt stress, verzacht depressie, nodigt uit tot bewegen - variërend van een ommetje tot reguliere buitensport - en helpt daarbij in de strijd tegen onder meer overgewicht en obesitas. Onze natuurterreinen, hoorde ik een boswachter van Staatsbosbeheer ooit zeggen, vormen de grootste sporthal van heel Nederland.

Bomen brengen verkoeling. Bomen vangen fijnstof weg. Bomen zuiveren de lucht en leveren een essentiële bijdrage aan de regulatie van klimaat. Het thema van de Boomfeestdag van woensdag, Bomen maken gezond, is dus goed gekozen.

Er is meer. In veel woonwijken kan een boom met bankje in de straat voor integratie en sociale cohesie zorgen. Mensen komen elkaar tegen, maken een praatje. In de schaduw van een lindeboom leren burens elkaar kennen. Publieke familiariteit, zoals dat heet, kan veel spanningen voorkomen.

En, zoals een tiener mij onlangs vertelde: 'Je geeft elkaar makkelijker een zoen onder een boom dan in een supermarkt.'

Thomas van Slobbe is algemeen directeur van Stichting wAarde

Kening fan 'e greide

Ysbrand Galama, Het leven van de weidevogels dagelijks in stripvorm

Gedoochgebiet

